VERICA TRSTENJAK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2007. március 29. [1]

I – Bevezetés

1. A jelen eljárás egy olasz elsőfokú bíróság, a Tribunale ordinario di Novara által előterjesztett három előzetes döntéshozatali kérdésre vonatkozik. E kérdések az építési termékek megfelelőségének a 89/106/EGK tanácsi irányelv 20. cikkének (2) bekezdése szerinti, az ajtókra, ablakokra, ablaktáblákra, zsaluziákra, kapukra és a hozzájuk tartozó vasalatokra vonatkozó igazolási eljárásáról szóló, 1999. január 25-i 1999/93/EK határozat [2] 2. és 3. cikkének, valamint II. és III. mellékletének értelmezésére, magánszemélyek közötti kapcsolatokban való hivatkozhatóságára (horizontális közvetlen hatályára) és érvényességére vonatkozik.

2. A kérdések a felperes Carp Snc di L. Moleri e V. Corsi (a továbbiakban: Carp) és az alperes Ecorad Srl (a továbbiakban: Ecorad) között a Tribunale ordinario di Novara előtt folyamatban lévő, egy biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókra vonatkozó adásvételi szerződés teljesítése elmulasztásának megállapítására irányuló peres eljárásban merültek fel.

II – Jogi háttér

A – *A közösségi jog*

1. A 89/106/EGK irányelv

3. A 87/404/EGK (egyszerű nyomástartó edény), a 88/378/EGK (játékok biztonsága), a 89/106/EGK (építési termékek), a 89/336/EGK (elektromágneses összeférhetőség), a 89/392/EGK (gépek), a 89/686/EGK (egyéni védőeszközök), a 90/384/EGK (nem automatikus működésű mérlegek), 90/385/EGK (aktív beültethető orvostechnikai eszközök), 90/396/EGK (gázüzemű berendezések), 91/263/EGK (távközlési végberendezések), 92/42/EGK (folyékony vagy gáznemű tü-

1 – Eredeti nyelv: szlovén.

2 – HL L 29., 51. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 23. kötet, 223. o.

zelőanyaggal működő új melegvízkazánok) és a 73/23/EGK (meghatározott feszültséghatáron belüli használatra tervezett villamossági berendezések) irányelv módosításáról szóló, 1993. július 22-i 93/68/EGK irányelvvel [3] és a Bizottságot az EK-Szerződés 251. cikkében említett eljárásnak megfelelően elfogadott jogi aktusokban megállapított végrehajtási hatásköreinek gyakorlása során segítő bizottságokkal kapcsolatos rendelkezéseknek az 1999/468/EK tanácsi határozathoz történő hozzáigazításáról szóló, 2003. szeptember 29-i 1882/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel [4] módosított, az építési termékekre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/106/EGK irányelv (HL 1989., L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 9. kötet, 296. o.; a továbbiakban: 89/106 irányelv) 1. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ezen irányelv alkalmazásában „építési termék" minden olyan termék, amelyet azért állítottak elő, hogy tartósan a magasépítés és a mélyépítés építményeibe építsék be.

4. A 89/106 irányelv 2. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a tagállamok meghoznak minden szükséges intézkedést annak érdekében, hogy az 1. cikkben szereplő, építményekhez használatos termékek csak akkor kerülhessenek forgalomba, ha használhatóak a tervezett rendeltetésükre, azaz ha olyan jellemzőkkel rendelkeznek, hogy azok az építmények, amelyekbe beépítik, amelyekhez hozzáillesztik, amelyekre felszerelik vagy felállítják őket, szabályszerű tervezés és kivitelezés esetén eleget tesznek a 3. cikkben meghatározott alapvető követelményeknek, amennyiben és ahol ezen építményekre ilyen követelményeket tartalmazó szabályozás vonatkozik.

5. A 89/106 irányelv 3. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy azok az építményekre vonatkozó alapvető követelmények, amelyek egy termék műszaki jellemzőit befolyásolhatják, az I. mellékletben szerepelnek. Ezek a mechanikai szilárdság és állandóság, a tűzvédelem, a higiénia, egészség- és környezetvédelem, a biztonságos használat, a zajvédelem, az energiatakarékosság és hőszigetelés.

6. A 89/106 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] szabványok és a műszaki engedélyek ezen irányelv értelmében: »műszaki előírások«".

7. A 89/106 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„A tagállamok feltételezik [helyes fordítás: vélelmezik] a termékek rendeltetésnek meg-

3 – HL L 220., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 12. kötet, 173. o.

4 – HL L 284., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 447. o.

felelő használhatóságát, ha az építmények, amelyekhez felhasználásra kerülnek, szabályszerű tervezés és kivitelezés esetén a 3. cikkben említett alapvető követelményeknek megfelelnek, és ha e termékeket a CE-jelöléssel ellátták, amely jelzi, hogy ezen irányelv minden rendelkezésének megfelelnek, beleértve az V. fejezetben meghatározott megfelelőség-értékelési eljárásokat és a III. fejezetben meghatározott eljárást is."

8. A 89/106 irányelv 4. cikkének (6) bekezdése úgy rendelkezik, hogy:

„A CE-jelölés jelzi, hogy egy termék az e cikk (2) és (4) bekezdésében meghatározott követelményeknek megfelel. A gyártó vagy a Közösségben székhellyel rendelkező meghatalmazott képviselője felelős a CE-jelölésnek magán a terméken, egy, az ahhoz rögzített címkén, a csomagoláson, vagy a kísérő kereskedelmi okmányon való elhelyezéséért."

9. A 89/106 irányelv 13. cikkének (1) bekezdése szerint a gyártó vagy a gyártó Közösség területén letelepedett meghatalmazottja a felelős annak igazolásáért, hogy a termékek megfelelnek ezen irányelv 4. cikkében meghatározott műszaki előírásoknak.

10. A 89/106 irányelv 13. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy azok a termékek, amelyek megfelelőség-igazolás tárgyát képezik, a műszaki előírásoknak való megfelelőség vélelmében részesülnek. A megfelelőséget a III. melléklet szerinti vizsgálatok vagy más bizonyítékok alapján, a műszaki előírásokat követve állapítják meg.

11. A 89/106 irányelv 13. cikkének (3) bekezdése értelmében egy termék megfelelőségének igazolása a következőktől függ:

a) a gyártó üzemi gyártásellenőrző rendszerrel rendelkezik-e annak biztosítására, hogy a termelés megfelel a vonatkozó műszaki előírásoknak; vagy

b) a külön vonatkozó műszaki előírásokban meghatározott termékek esetén az üzemi gyártásellenőrző rendszeren túlmenően egy elismert tanúsító szerv is részt vesz-e a gyártásellenőrzés vagy maga a termék értékelésében és felügyeletében.

12. Az irányelv 13. cikkének (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „[a] (3) bekezdésben meghatározott eljárások megválasztásának joga adott termékre vagy termékcsaládra

vonatkozóan a Bizottságot illeti a 19. cikkben meghatározott bizottsággal való konzultációt követően, a következők szerint:

a) a termék jelentősége az alapvető követelmények, különösen az egészség és biztonság tekintetében;

b) a termék természete;

c) a termék tulajdonságai változékonyságának a használhatóságra való hatása;

d) a termék előállítása során tapasztalható hibaarány;

és a III. mellékletben meghatározottak szerint.

Minden esetben azt az eljárást kell választani, amelyiknek a legkisebb a költségigénye és emellett megfelel a biztonsági követelményeknek is.

Az ily módon meghatározott eljárást meg kell jelölni a megbízásokban és a műszaki előírásokban vagy ezek kihirdetésekor."

13. A 89/106 irányelv 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ha a 4. cikk (2) bekezdésének értelmében egyes termékekre nincsenek műszaki előírások, akkor a rendeltetési hely szerinti tagállam kérelemre egyedi esetekben a hatályos nemzeti előírásoknak megfelelőnek tekinti a termékeket, amennyiben ezek megfelelnek a gyártó tagállam elismert szerve által végzett vizsgálatoknak és ellenőrzéseknek, feltéve, hogy ezeket a vizsgálatokat és ellenőrzéseket a rendeltetési hely szerinti tagállamban hatályos módszerek vagy e tagállam által ezzel egyenrangúnak elismert módszerek szerint végezték.

(2) A gyártó tagállam közli a rendeltetési hely szerinti tagállammal, amelynek rendelkezései szerint a vizsgálatokat és az ellenőrzéseket végezni kell, azt az elismert szervet, amely az említett célból előreláthatóan jogosult lesz eljárni. A rendeltetési hely szerinti tagállam és a gyártó tagállam kölcsönösen megadnak egymásnak minden szükséges információt. E kölcsönös információcserét követően a gyártó tagállam jóváhagyja az így kijelölt szervet. Amennyiben egy tagállamnak fenntartásai támadnak, úgy megindokolja álláspontját, és értesíti erről a Bizottságot.

(3) A tagállamok gondoskodnak arról, hogy a kijelölt szervek kölcsönösen megadjanak egymásnak minden szükséges segítséget.

(4) Amennyiben egy tagállam megállapítja, hogy egy elismert szerv a vizsgálatokat és ellenőrzéseket nem nemzeti előírásai szerint végzi, akkor ezt közli azzal a tagállammal, amely kijelölte az illető szervet. Az utóbbi tagállam ésszerű határidőn belül értesíti a bejelentést tevő tagállamot a foganatosított intézkedésekről. Ha a bejelentést tevő tagállam a hozott intézkedéseket nem tartja kielégítőnek, akkor megtilthatja vagy különleges feltételekhez kötheti az érintett termék forgalomba hozatalát és felhasználását. Értesíti erről a másik tagállamot és a Bizottságot."

2. Az 1999/93 határozat

14. Az 1999/93 határozat[5] 2. cikke úgy rendelkezik, hogy a II. mellékletben foglalt termékek megfelelőségét a gyártó által működtetett üzemi gyártás-ellenőrzési rendszeren túlmenően egy olyan eljárással kell igazolni, amelyben egy elismert tanúsító szerv részt vesz a gyártás vagy maga a termékek ellenőrzésének értékelésében és felügyeletében.

15. Az 1999/93 határozat 3. cikke szerint: „[a] III. mellékletben meghatározott megfelelőség-igazolási eljárást a harmonizált szabványok kidolgozására vonatkozó megbízásban meg kell jelölni".

5 – Lásd a 2. lábjegyzetet.

16. Az 1999/93 határozat 4. cikke úgy rendelkezik, hogy a határozatnak a tagállamok a címzettjei.

17. Az 1999/93 határozat II. melléklete a következő termékekre vonatkozik:

„Ajtók és kapuk (a hozzájuk tartozó vasalatokkal vagy azok nélkül):

– tűz/füst szakaszhatárokon és menekülési útvonalakon való használathoz.[...]".

18. Az 1999/93 határozat ajtók, kapuk és a hozzájuk tartozó vasalatok megfelelőség-igazolási rendszerekről szóló III. melléklete az Európai Szabványügyi Bizottságot/az Európai Elektrotechnikai Szabványügyi Bizottságot (CEN/Cenelec) bízza meg a vonatkozó harmonizált szabványokban a megfelelőség igazolási rendszerek kidolgozásával. Az ajtók és kapuk esetében ez a melléklet megfelelőség igazolási eljárás alkalmazását írja elő, valamely, a 89/106 irányelv III. melléklete 2. pontja i) alpontjában foglalt, elismert tanúsító szerv által (ún. 1. sz. rendszer).

B – *A nemzeti jog*

19. Olaszországban a tűzvédelmet illetően a menekülési útvonalakon elhelyezett ajtók zárszerkezetének beszerelését és karbantartását a 2004. november 3-i belügyminiszteri rendelet szabályozza [6].

III – A tényállás, az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

20. 2005 májusában a Carp az Ecoraddal kötött, három biztonsági fogantyúval ellátott kültéri ajtó beszereléséről szóló szerződés alapján e társaság székhelyén az említett ajtók közül beszerelte az elsőt.

21. A biztonsági fogantyúval ellátott ajtók két részből állnak, az ajtóból és a biztonsági fogantyúból, amelyet a gyártás során illesztenek össze.

22. A beszerelést követő ellenőrzés során az Ecorad technikusai megállapították, hogy az ajtó nem felel meg az 1999/93 határozat 2. és 3. cikkének és a 89/106 irányelv alapvető követelményeinek. Az Ecorad ekkor úgy ítélte meg, hogy a szerződést nem megfelelően teljesítették, és nem fizette ki az ajtót. Egyidejűleg annak igazolását is követelte a Carptól, hogy az ajtók beszerelése megfelel az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer által előírt feltételeknek. Ugyanis, amennyiben a beszerelés nem felel meg a megfelelőség-igazolási rendszer követelményeinek, akkor az illetékes szerv megbüntetheti az Ecoradot, és másik ajtó beszerelésére kötelezheti.

23. A kifizetés megtagadása miatt a Carp 2005. augusztus 1-jén keresetet nyújtott be az olaszországi Tribunale ordinario di Novarához (a továbbiakban: a kérdést előterjesztő bíróság), amelyben annak megállapítását kérte, hogy a szerződéses kötelezettségeknek nem tettek eleget. Az Ecorad a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás során azt állította, hogy az ajtók szállításáról és beszereléséről szóló szerződés egy olyan kikötést tartalmaz, amely szerint „az ajtók a közösségi és nemzeti jogszabályokban előírt valamennyi követelménynek megfelelnek", és azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy mivel nem teljesítették a szerződéses kötelezettségeket, az ajtók szállításáról szóló szerződést bontsa fel.

24. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogvita eldöntéséhez a

6 – Decreto dell'Ministero dell'interno – Disposizioni relative all'installazione ed alla manutenzione dei dispositivi per l'apertura delle porte installate lungo le vie di esodo, relativamente alla sicurezza in caso d'incendio (GURI n° 271, 2004. november 18.).

közösségi jog értelmezésére van szükség, az eljárást felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) Az 1999/93/EK határozat 2. cikkét, 3. cikkét, II. mellékletét és III. mellékletét akként kell-e értelmezni, hogy az kizárja, hogy biztonsági fogantyúval ellátható ajtókat olyan piaci szereplők (ajtókészítők- és szerelők) is gyárthassanak, akik nem felelnek meg az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer által előírt feltételeknek?

2) Az első kérdésre adott igenlő válasz esetén, az 1999/93/EK határozat 2. cikkében, 3. cikkében, II. mellékletében és III. mellékletében foglalt előírások, függetlenül az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) által elfogadott műszaki szabványoktól, jogilag kötelező erővel bírnak-e az említett határozat hatályba lépésének napjától kezdve azon megfelelőség-igazolási eljárás típusára vonatkozóan, amelyet be kell tartaniuk a biztonsági fogantyúval ellátható ajtók gyártóinak (szerelőinek)?

3) Az 1999/93/EK határozat 2. cikkét, 3. cikkét, II. mellékletét és III. mellékletét érvénytelennek kell-e tekinteni, az arányosság elvének megsértése miatt, amennyiben valamennyi gyártó számára előírják a 1. sz. megfelelőség-igazolási eljárás betartását ahhoz, hogy biztonsági fogantyúval ellátott ajtóikon feltüntethessék a CE-jelzést (mivel a CEN feladata a vonatkozó műszaki szabványok elfogadása)?"

25. Az írásbeli eljárás során a Carp és az Ecorad, az osztrák kormány és az Európai Közösségek Bizottsága előterjesztették észrevételeiket.

26. A Carp és az Ecorad, valamint a Bizottság a 2007. január 25-i tárgyaláson előadták szóbeli észrevételeiket, és válaszoltak a Bíróság kérdéseire.

IV – Elemzés

A – *Az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés*

1. A felek érvei

27. A Carp azt állítja, hogy a 89/106 irányelv úgy rendelkezik, hogy minden olyan építési termék, amelyet azért állítottak elő, hogy

tartósan építményekbe építsék be, mint például az ajtók és kapuk, csak akkor kerülhetnek forgalomba, ha használhatóak a tervezett rendeltetésükre, és eleget tesznek az értelmező dokumentumokban meghatározott, illetve a harmonizált szabványokban lefektetett alapvető követelményeknek.

28. A Carp kiemeli, hogy a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókat oly módon kell gyártani, hogy kifelé a fogantyú egyszerű nyomásával lehetővé tegyék a gyors kinyitást. Ennek az a rendeltetése, hogy egy adott helyen tartózkodó személy veszély esetén gyorsan távozhasson. Ezek az ajtók ebben térnek el a tűz/füst szakaszhatárokon használatos ajtóktól, amelyek ellenállóak a tűzzel szemben, és amelyeknek az a rendeltetésük, hogy megakadályozzák a tűz, illetve a füst egyik helyiségből a másikba történő terjedését. Ugyanakkor véleménye szerint az 1999/93 határozat a fogantyúval ellátott és az azzal nem rendelkező ajtók, kapuk, illetve a fogantyú megfelelőségének igazolásához egyaránt tanúsító szerv közreműködését írja elő.

29. Az Ecorad azt állítja, hogy a 89/106 irányelv II. mellékletének 2. pontjából, valamint az 1999/93 határozatból egyértelműen következik, hogy a szóban forgó eljárásban szereplő, biztonsági fogantyúval ellátott ajtók az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer alkalmazását igénylik.

30. Az osztrák kormány fenntartja, hogy az 1999/93 határozat 2. cikke – a határozat II. mellékletével együtt értelmezve – a tűz/füst szakaszhatárokon és menekülési útvonalakon használatos ajtókra, kapukra, ablakokra és a hozzájuk tartozó vasalatokra vonatkozik, de nem vonatkozik a biztonsági fogantyúval ellátott ajtókra és magára a biztonsági fogantyúra. A biztonsági fogantyúval ellátott ajtók ugyanis nem azonosak a tűz-szakaszhatáron található ajtókkal. Ezen kívül a biztonsági fogantyúval ellátott ajtókra még nem léteznek harmonizált szabványok, ennélfogva azok a gyártók, akik nem felelnek meg az 1. sz. megfelelőség-igazolási eljárásnak, gyárthatnak ilyen ajtókat.

31. A Bizottság fenntartja, hogy 89/106 irányelv és az 1999/93 határozat az építési termékekre, és nem a gyártókra vagy e termékek szerelőire vonatkozik, mivel az építési termékeknek kell megfelelniük az alapvető biztonsági követelményeknek. Az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer a termékre és nem a gyártókra vonatkozik, mivel ez a rendszer azt tanúsítja, hogy valamely termék megfelel annak a célnak, amire gyártották, és nem azt, hogy a gyártó jogosult az ilyen termék gyártására. A 89/106 irányelv és az 1999/93 határozat ezen kívül nem alkalmazható olyan esetben, mint az alapeljárásbeli, mivel ott nincs egyetlen, határokon átnyúló jellegű körülmény sem. A biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókra nincsenek olyan műszaki előírások, amelyek az alapvető követelményeket, a harmonizált

szabványokat, európai műszaki engedélyeket vagy nemzeti szabványokat tartalmaznák, és amelyekről a Bizottságot tájékoztatták volna. Csak a biztonsági fogantyúra fogadták el a „[Zárak és] épületvasalatok – Pánikajtózárak vízszintesen működtető rúddal – követelmények és vizsgálati módszerek" tekintetében az EN 1125 harmonizált szabványt (a Bizottság közleménye a 89/106 irányelv végrehajtása keretében) [7].

2. A főtanácsnok álláspontja

32. Bevezetésként, az első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés vizsgálata előtt egyértelműen le kell szögezni, hogy nincs alapja a Bizottság azon állításának, amely szerint a 89/106 irányelv és az 1999/93 határozat az építési termékekre, és nem a gyártókra vagy e termékek szerelőire vonatkozik, lévén, hogy az építési termékeknek kell megfelelniük az alapvető biztonsági követelményeknek. A 89/106 irányelv és az 1999/93 határozat jogszabályi rendelkezésekből áll. A jogszabályi rendelkezések nemcsak a jog tárgyai közötti, hanem a jogalanyok közötti viszonyokat szabályozzák. Ugyanakkor bizonyos olyan jogtárgyak tekintetében, mint amilyenek azok az építési termékek is, amelyeket a gyártóknak kell előállítani, és amelyekre a megfelelőség-igazolási eljárást le kell folytatni, a jogalanyok közötti kapcsolatokat is szabályozhatják. A két hivatkozott jogi aktus rendelkezéseit úgy fogalmazták meg, hogy azok a gyártók és a tagállamok közötti kapcsolatot szabályozzák az építési termékek egyes műszaki és fizikai tulajdonságait illetően [8].

33. Az első kérdésre adandó választ illetően először is meg kell jegyezni, hogy az úgynevezett „új megközelítésű" (new approach) [9] irányelvek, amelyek közé a 89/106 irányelv is tartozik, nem határozzák meg részletesen az adott termék biztonságával kapcsolatos valamennyi követelményt [10], hanem például a fogyasztóvédelmet illetően absztrakt módon

7 – HL C 319., 1. o.

8 – Ez a jogelv abból a nézetből ered, hogy a jog a jogalanyok és nem a jog tárgyai közötti viszonyokat szabályozza. A jogalany és a jogtárgy közötti különbség legjobban a tulajdonjog területén mutatkozik meg. Ennek érdekében, példaként a szlovén jogtudós, Juhart professzor tulajdonjog-meghatározását hozhatjuk fel, aki úgy ítéli meg, hogy a személyek közötti kapcsolatokban a tulajdonjog a tulajdoni viszonyokat és a rendelkezési jogot szabályozza (lásd Juhart, M., Tratnik, M., és Vrenčur, R., *Stvarno pravo*, Ljubljana, 2007., 39. o.). Larenz és Wolf professzorok hasonló álláspontot képviselnek és azt állapítják meg, hogy a tulajdonjog a személyek jogait szabályozza a tulajdonra vonatkozó jogosultságaikat illetően (Larenz, K., és Wolf, M., *Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Rechts*, 9. kiadás, München, 2004., 12. o.).

9 – Az új megközelítésű irányelvek áttekintéséhez lásd Klindt, T. *Der „new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*. EuZW 5/2002, 133–136. o, és Langner, D., *„Technische Vorschriften und Normen"*, Dauses, M., (ur.): *Handbuch des EU-Wirtschaftsrechts*-ben, 1. kötet, München, 2004., 55–105. pontok, cikkeit.

10 – Röhl, H.-C., és Schreiber, Y., *Konformitätsbewertung in Deutschland*, Konstanz, 2006, http://www.ub.uni-konstanz.de/kops/volltexte/2006/1933/, 49. o.

határozzák meg azt a biztonsági szintet, amit egy terméknek el kell érnie [11].

34. A 89/106 irányelv szerkezetileg eltér a többi, új megközelítésű irányelvtől, különösen amiatt, hogy érdemét tekintve csak az eljárásokat határozza meg. Az építési termékekre vonatkozó alapvető követelményeket [12] az értelmező dokumentumok, valamint a harmonizált szabványok vagy az ezen a dokumentumokon alapuló európai műszaki engedélyek iránymutatásai pontosítják [13]. Szintén meg kell jegyezni, hogy a 89/106 irányelv a többi, új megközelítésű irányelvtől eltérően úgy rendelkezik, hogy az ezen irányelv alapján elfogadott harmonizált szabványok kihirdetésüket és az átmeneti időszak határidejének lejártát követően kötelezik a tagállamokat [14]. A 89/106 irányelv alkalmazása a jogelmélet szerint csak fokozatosan, a termékre vagy termékcsoportokra vonatkozó harmonizált szabvány kidolgozásával történik. Mindaddig, amíg e szabványok alkalmazását nem kezdik meg, addig a hatályos nemzeti jog alkalmazandó [15]. Emiatt az építési termékek 1999/93 határozat szerinti megfelelőség-igazolási eljárását a közösségi műszaki szabályozásra vonatkozó rövid áttekintés nélkül nem lehet elemezni.

35. Amikor a gyártó új terméket vezet be a piacon, e termékre az áruk belső piacon belüli szabad mozgására vonatkozó valamennyi közösségi jogi aktus vonatkozik [16]. E jogi aktusok kiváltképp három területet szabályoznak: a szabványokat és műszaki előírásokat, a piacralépést és a piaci felügyeletet [17]. A termékek műszaki biztonságára vonatkozó előírások szintén e jogi aktusok hatálya alá tartoznak [18].

36. A gyártó, amikor valamely terméket forgalomba hozatal céljából előállít, vagy más módon gyárt, két módszer közül vá-

11 – Klindt, *Der „new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*, 134. o.

12 – Mazák főtanácsnok a C-254/05. sz. ügyre vonatkozó indítványában azt állítja, hogy az új megközelítésű irányelvek mellékleteiben található alapvető követelmények lényeges tulajdonsága, hogy azok csak az elérendő eredményt és azt a kockázatot rögzítik, amelyet anélkül kell kezelni, hogy ismernénk a cél eléréséhez szükséges műszaki megoldásokat (a Bíróság előtt folyamatban lévő Bizottság kontra Belgium ügyre vonatkozó, 2007. február 8-i indítvány 33. pontja).

13 – Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 69. pont.

14 – Mazák főtanácsnok 12. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyre vonatkozó indítványának 35. pontja.

15 – Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 69. pont.

16 – Klindt, *Der „new approach" im Produktrecht des europäischen Binnenmarkts: Vermutungswirkung technischer Normung*, 133. o.

17 – Röhl és Schreiber, *Konformitätsbewertung in Deutschland*, 49. o. A szerzők hangsúlyozzák, hogy a műszaki szabványok szintjén elvontan kell meghatározni azokat a követelményeket, amelyeknek a terméknek meg kell felelnie. A piacra jutás területén minden egyes termékre külön kell szabályozni a piacra jutást, míg a piac felügyelete területén e termék miatt keletkező kockázatot kell szabályozni.

18 – Klindt, *„Spielzeugleuchten" an der Schnittstelle zwischen Niederspannungs-Richtlinie, Spielzeug-Richtlinie und technischer Normung*, EuzW 14/1998., 426. o. A szerző úgy ítéli meg, hogy e rendelkezések tárgya a fogyasztók és a felhasználók megelőző műszaki védelme.

laszthat, hogy biztosítsa e termékek műszaki előírásokban foglalt műszaki és fizikai tulajdonságoknak való megfelelőségét. Az első módszer szerint elsősorban a műszaki szabványoknak megfelelően gyárthatja a termékeit [19]. A második módszer szerint a gyártó úgy is gyárthatja a termékeit, hogy azok egy adott előírásban [20] rögzített alapvető követelményeknek feleljenek meg, így különösen a harmonizált műszaki intézkedésekkel kapcsolatos irányelvek mellékleteinek. Ez a megállapítás nem vonatkozik arra, ha a szabványok kötelező jellegűek.

37. A harmonizált műszaki szabványoknak megfelelően gyártott termékek esetében vélelmezik, hogy az megfelel a műszaki szabályokban, különösen a harmonizált műszaki intézkedésekről szóló irányelvekben előírt műszaki és fizikai tulajdonságoknak; ez a vélelem megdönthető. Jogvita esetén a termék nem-megfelelő mivoltának bizonyítása az ellenérdekű felet, [21] és nem a gyártót terheli.

38. A jelen ügyben nem vitatott, mint ahogy azt a Bizottság és a Carp is hangsúlyozzák, hogy még nem alkalmaznak harmonizált szabványokat a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókra. A Bizottság felhatalmazása alapján [22] a CEN [23] 2006. február 3-án fogadta el az ajtókra, kapukra, ablakokra és ablaktáblákra vonatkozó alapvető követelményeket tartalmazó EN [24] 14351-1:2006 harmonizált szabványt. Ezt a harmonizált szabványt 2009. január 1-től kell alkalmazni. Figyelemmel a *tempus regit actum* jogelvre, ez a szabványt a jelen ügyben nem lehet irányadó

19 – A műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1998. június 22-i 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 204., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 337. o.) 1. cikkének negyedik pontja úgy rendelkezik, hogy „szabvány" egy elismert szabványügyi testület által ismételt vagy folyamatos alkalmazás céljából jóváhagyott műszaki előírás, amelynek betartása nem kötelező. A szabványok típusai a nemzetközi szabvány, európai szabvány és nemzeti szabvány.

20 – Aubry-Caillaud, F., *La libre circulation des marchandises nouvelle approche et normalisation européenne*, Párizs, 1998., 216. o. A szerző azt állítja, hogy a terméknek mindkét esetben meg kell felelnie a kötelező rendelkezéseknek.

21 – A jogelmélet szerint a harmonizált szabványok alkalmazása nem kötelező. Jogvita esetén a bizonyítási teher a gyártót terheli. Ha a gyártó termékei gyártása során valamely harmonizált szabványt nem alkalmaz, bizonyítania kell, hogy a terméke megfelel az irányelv szerinti alapvető követelményeknek. Következésképpen, a jogelmélet amellett van, hogy a peres felek először is azt vizsgálják meg, hogy léteznek-e harmonizált szabványok a kérdéses termékre. Még ha léteznek is harmonizált szabványok, szükséges lehet annak vizsgálata, hogy azok figyelembe veszik-e az irányelv valamennyi követelményét. Ezt a megfelelőség ellenőrzésével lehet bizonyítani. (Dubois, L., és Blumann, C., *Droit matériel de l'Union européenne*, 3e édition, Párizs, 2004., 290. o.; Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 44. pont, valamint Röhl és Schreiber, *Konformitätsbewertung in Deutschland*, 49. és 50. o.).

22 – Mandate M/101 to CEN/CENELEC concerning the Execution of Standardisation Work for Harmonized Standards on Doors, Windows, Shutters and Related Building Hardware.

23 – A CEN a „Comité européenne de normalisation" (Európai Szabványügyi Bizottság) rövidítése. Egy olyan, 1961-ben az EGK tagállamok, valamint az EFTA-t aláíró államok nemzeti szabványügyi testületei által létrehozott szervezetről van szó, amely jogilag nemzetközi szervezetként jelenik meg, a belga jog szerint nonprofit szervezetnek minősül, és székhelye Brüsszelben van.

24 – Az EN a „European Norm" rövidítése.

jogként alkalmazni. A Bíróság ítélkezési gyakorlata a műszaki szabályok területén [25] lehetővé teszi a *tempus regit actum* elvtől való eltérést. Így a Bíróság az Unilever-ügyben [26] azt az álláspontot képviselte, hogy két fél közötti és szerződéses jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos polgári eljárásban a nemzeti bíróságnak el kell utasítania az olyan nemzeti műszaki előírás alkalmazását, amelyet az 1994. március 23-i 94/10/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 100., 30. o.) módosított, a műszaki szabványok és szabályok terén történő információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 1989. március 28-i 83/189/EGK irányelv (HL L 109., 8. o.; a továbbiakban: 83/189 irányelv) 9. cikke szerinti felfüggesztési határidő alatt fogadtak el.

39. Hangsúlyozni kell ugyanakkor, hogy az Unilever Italia ügy műszaki szabályokra vonatkozik. A Bíróság ezenkívül ebben az ügyben kifejezetten megállapította, hogy nem olyan helyzetről van szó, ahol egy magánszemélyekre jogokat keletkeztető irányelvet nem ültettek át a megfelelő határidőben a nemzeti jogba. Az Unilever-ügy olyan helyzetre vonatkozik, amelyben a 83/189 irányelv egyáltalán nem határozza meg azon jogi norma tényleges tartalmát, amely alapján a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő jogvitát el kell döntenie. A magánszemélyek vonatkozásában sem jogokat, sem kötelezettségeket nem állapít meg [27]. A nemzeti rendelkezés, a 313. sz. olasz törvény ugyanakkor egyértelműen megsértette a 83/189 irányelv eljárási rendelkezéseit, amelyek előírják azt a határidőt, amely alatt a tagállamok nem fogadhatnak el hasonló rendelkezéseket.

40. Amennyiben a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókra vonatkozó harmonizált szabványok még nem alkalmazandóak, különleges tanúsítási eljárás keretében szüséges megvizsgálni, hogy az ajtók megfelelnek-e a 89/106 irányelv I. melléklete alapvető követelményeinek. Az irányelv nem szabályozza teljeskörűen és kizárólagos jelleggel a tanúsítási és a megfelelőség-igazolási eljárásokat. A Bizottság az építésügyi állandó bizottsággal együttműködve állapítja meg a 89/106 irányelv 20. cikke alapján valamennyi építési termékre az adott megfelelőség-igazolási eljárást [28]. A 89/106 irányelv a

25 – A 98/34 irányelv 1. cikkének 9. pontja úgy rendelkezik, hogy „műszaki szabály": műszaki leírások és más követelmények, beleértve a vonatkozó közigazgatási intézkedéseket is, amelyek betartása egy tagállamban vagy annak nagyobb részében való értékesítés vagy használat esetén de jure vagy de facto kötelező, valamint a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezései, amelyek megtiltják valamely termék gyártását, behozatalát, értékesítését vagy használatát.

26 – A C-443/98. sz. ügyben 2000. szeptember 26-án hozott ítélet (EBHT 2000., I-7535. o.). Az olasz bíróság előtti (polgári) alapeljárás a Central Food és az Unilever Italia közötti jogvitára vonatkozott. Az Unilever megrendelésre 1998. szeptember 29-én 648 liter olívaolajat szállított le a Central Foodnak. A Central Food 1998. szeptember 30-án az áru vizsgálata során hiányosságokat észlelt, és tájékoztatta az Unilevert, hogy a leszállított olaj nem az olasz szabályok – az 1998. augusztus 29-én a GURI-ban kihirdetett és a kihirdetést követő napon hatályba lépett 313. sz. törvény – szerint került címkézésre; megtagadta fizetési kötelezettségének teljesítését, és felhívta az Unilevert, hogy a leszállított olajat a raktárából vigye el.

27 – A 26. lábjegyzetben hivatkozott ítélet 51. pontja.

28 – Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. pont.

III. mellékletében kizárólag a megfelelőség ellenőrzésére szolgáló módszereket határozza meg [29], amelyet azután egy adott termék megfelelőségének igazolása során kombinálni lehet. A 89/106 irányelv III. mellékletének 2. pontja ugyanakkor különböző megfelelőség-igazolási rendszereket határoz meg, amelyek a megfelelőség igazolásának különböző kombinációit tartalmazzák. A rendszerek önmagukban nem kötelezőek [30], mivel a Bizottság az építési termékek megfelelőségi tanúsítványáról szóló határozatában más megfelelőség-igazolási eljárási kombinációt is meghatározhat. A Bizottság az eljárás vagy a megfelelőség-igazolási eljárások kiválasztásáról szóló határozatát főszabályként ugyanakkor fogadja el, mint a szabványok kidolgozására vonatkozó megbízás odaítélésével kapcsolatos határozatot [31].

41. A 90/683/EK tanácsi határozat [32] úgy rendelkezett, hogy a harmonizált műszaki irányelvekben foglalt ipari termékek csak akkor kerülhetnek forgalomba, ha azokat a gyártó a CE-jelöléssel látta el.

42. Ezt a határozatot a 93/465/EK tanácsi határozat [33] helyezte hatályon kívül és váltotta fel, amely a CE-jelölést illetően azonos szabályokat tartalmaz [34]. A 93/465 határozat szerint a megfelelőség igazolási eljárás elsődleges célja, hogy a közigazgatási szervek biztosíthassák a forgalomba hozott termékeknek az irányelvek rendelkezéseiben előírt követelményeknek való megfelelőségét, különösen az egészség, valamint a felhasználók és a fogyasztók biztonsága tekintetében [35]. Az irányelvek e rendelkezései elsősorban a mellékletekben találhatók, amelyek az alapvető követelményeket tartalmazzák, és amelyek ugyanakkor kötelezőek is [36]. A határozat általános szabályként úgy rendelkezik, hogy a termékeket két szakaszból álló megfelelőségi ellenőrzés alá kell vetni, a termék tervezésének és gyártásának szakaszában, továbbá,

29 – A 89/106 irányelv III. mellékletének 1. pontja határozza meg a megfelelőségi ellenőrzési módszereket: a gyártó vagy egy elismert szerv által végzett első típusvizsgálat; a gyártó vagy az elismert szerv meghatározott vizsgálati terv szerint a gyári mintákat vizsgálja; a gyártó vagy az elismert szerv szúrópróbaszerűen vizsgálja a gyárban, a kereskedelmi forgalomban vagy az építkezés helyén vett mintákat; a gyártó vagy az elismert szerv egy szállításra váró vagy már kiszállított tételből származó mintákat vizsgál; üzemi gyártásellenőrzés; az üzem és az üzemi gyártásellenőrzés alapvizsgálata egy elismert szerv által; az üzemi gyártásellenőrzés egy elismert szerv által történő folyamatos felügyelete, megítélése és értékelése.

30 – Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. pont.

31 – Ugyanott.

32 – A harmonizált műszaki irányelvekben felhasználásra szánt megfelelőségi értékelési eljárás különböző szakaszainak rendszereiről szóló, 1990. december 13-i határozat (HL L 380., 13. o.).

33 – A megfelelőségi értékelési eljárás különböző szakaszainak rendszereiről és a harmonizált műszaki irányelvekben felhasználásra szánt, CE-jelöléssel való ellátás és annak használatára vonatkozó szabályokról szóló, 1993. július 22-i határozat (HL L 220., 23. o.).

34 – A francia jogelmélet a francia szabályozás büntető rendelkezéseinek elemzése alapján megállapítja, hogy az olyan termékek forgalomba hozatala, amelyet nem láttak el CE-jelöléssel, noha az kötelező lett volna, bűncselekménynek minősül (Inforeg: «Le marquage CE: cahier pratique», *Cahiers de droit de l'entreprise*, 1/2006., 79., 81. o.).

35 – A 93/46 határozat I. A iránymutatásának a) pontja.

36 – Mazák főtanácsnok azt állítja, hogy a műszaki szabványoktól eltérően az alapvető követelmények kötelezőek (a 12. lábjegyzetben hivatkozott Bizottság kontra Belgium ügyre vonatkozó indítvány 33. pontja).

hogy a termék csak akkor kerülhet forgalomba, ha ezen eredmények pozitívak [37]. Emiatt beszélhetünk kötelező megfelelőség-ellenőrzési eljárásról.

43. A 89/106 irányelv 2. cikkének (1) bekezdéséből egyértelműen következik, hogy az építési termékek csak akkor kerülhetnek forgalomba, ha eleget tesznek az alapvető követelményeknek. Az irányelv 4. cikke (6) bekezdésének és 4. cikke (2) bekezdésének együttes értelmezéséből ugyanakkor az következik, hogy a CE-jelöléssel ellátott termék azt jelenti, hogy a termék megfelel az alapvető követelményeknek. A jogelmélet szerint az építési termékek szintén csak akkor kerülhetnek forgalomba, ha azokat CE-jelöléssel látták el [38]. A CE-jelölés azt jelenti, hogy a termék jogszerűen mozoghat a Közösség területén [39].

44. Arra a kérdésre a választ, hogy hogyan lehet meghatározni azt, hogy egy adott építési termék megfelel-e a 89/106 irányelv I. melléklete alapvető követelményeinek, az 1993/93 határozat szolgáltatja. Azoknak az ajtóknak és kapuknak a megfelelőségét (a hozzájuk tartozó vasalatokkal vagy azok nélkül), amelyeket tűz/füst szakaszhatárokon és menekülési útvonalakon használnak, az 1999/93 határozat 2. cikke szerint a gyártó által működtetett üzemi gyártás-ellenőrzési rendszeren túlmenően egy olyan eljárással kell igazolni, amelyben elismert tanúsító szerv vesz részt. Az 1999/93 határozat III. melléklete azon ajtókra (a hozzájuk tartozó vasalatokkal), amelyeket tűz/füst szakaszhatárokon és menekülési útvonalakon használnak, kifejezetten előírja a 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszert.

45. Végül azt kell még meghatározni, hogy a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtókat olyan, az 1999/93 határozat II. és III. melléklete szerinti ajtóknak vagy kapuknak kell-e tekinteni (a hozzájuk tartozó vasalatokkal), amelyeket tűz/füst szakaszhatárokon és menekülési útvonalakon használnak.

46. A tárgyaláson az Ecorad és a Carp a Bíróság kérdésére adandó válaszában kifejezetten megerősítette, hogy a kérdéses biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók kombinált termékek, amelyek magából az ajtóból és a biztonsági fogantyúkból állnak. E termékek az épületek gyors kiürítését szolgálják. Az Ecorad és a Carp korábban azt is állították, hogy 2003 óta a fogantyúkat is el kell látni a saját CE-jelölésükkel. A Bíróság egyik kérdésére adandó válaszában a Carp és a Bizottság

37 – A 93/465 határozat I. A iránymutatásának a), b) és c) pontja.

38 – Rocco, G., *L'etichettatura dei prodotti in commercio, Santarcangelo di Romagna*, 2006., 132. o.

39 – Finke, K., Die europäische technische Normung, Reichel, C., Schneider, H. és Weyer, H. (ur.): *Beiträge zum deutschen und europäischen Energierecht: Festschrift für Professor Dr. jur. Jürgen F. Baur zum 60. Geburtstag*, Baden Baden, 1998., 141., 147. o., és Aubry-Caillaud, *La libre circulation des marchandises nouvelle approche et normalisation européenne*, 218. o.

azt is megerősítette – és ezt az Ecorad sem vitatta –, hogy a biztonsági fogantyúval ellátható ajtókat önmagukban is, illetve olyan termékcsaládként, amely a vészkijáratoknál kültéri ajtóként [40] szolgáló termék-együttes vagy veszély esetén az épületek kijáratként szolgál, el kell látni CE-jelöléssel.

47. Az olyan biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók leírásához, mint amely az 1999/93 határozat szerinti vasalatokkal ellátott menekülési útvonalakon használt ajtó, az Ecorad és a Carp érve a legfontosabb, amelyek azt állították a tárgyalás során, hogy az alapeljárás tárgyaként szolgáló eladott ajtókat külső használatra szánták egy hely gyors kiürítése érdekében, valamint az Ecorad tárgyaláson kifejtett érve szerint az ajtók vészhelyzet esetén kijáratként szolgálnak. Az a tény, hogy a Carp által gyártott eljárásbeli ajtó külső használatra szánt, és egy hely gyors kiürítését szolgáló ajtó, elegendő ahhoz, hogy e termék az 1999/93 határozat II. és III. melléklete értelmében vett, menekülési útvonalakon használt, hozzájuk tartozó vasalatokkal ellátott ajtó absztrakt fogalmának megfeleljen.

40 – Kültéri ajtó alatt az épületek kijáratánál található ajtók értendők.

48. Következésképpen a Bíróságnak a Tribunale ordinario di Novara első előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére adandó válaszára azt javasolom, hogy az 1999/93 határozat 2. és 3. cikkét, valamint II. és III. mellékletét úgy kell értelmezni, hogy az épületek kijáratánál található és biztonsági fogantyúkkal ellátott olyan ajtók, amelyeket nem az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer szerint ismertek el, nem kerülhetnek forgalomba.

B – *A második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés*

1. A felek érvei

49. A Carp úgy ítéli meg, hogy az 1999/93 határozat címzettjei kizárólag a tagállamok, és az nem keletkeztet semmilyen kötelező joghatást a magánszemélyek között, mivel az EK 249. cikk szerint az egyedül a címzettjeire kötelező. A Bizottság, elfogadva ezt a rendelkezést, nem tesz egyebet, mint hogy eleget tesz azon kötelezettségének, hogy a 89/106 irányelv alapján a különböző ajtótípusok megfelelőség-igazolási rendszerét meghatározza, mivel a 89/106 irányelv előírásai szerint az adott termékre vagy termékcsaládra vonatkozóan őt illeti a megfelelőség-igazolási eljárás típusának megválasztása. A

Bizottság bízza meg a CEN-t a műszaki szabványok kidolgozásával, amelyek alapján a műszaki előírásoknak köszönhetően ez utóbbi meghatározza egy adott termékre az alapvető követelményeket, és egyidejűleg a megfelelőség-igazolási eljárást. A harmonizált szabvány elfogadását követően a tagállamok azt átültetik a saját jogrendjükbe. Csak ezen átültetéskor válnak kötelezővé ezek a műszaki előírások a gyártók számára.

50. Az Ecorad hangsúlyozza, hogy a Bizottság az 1999/93 határozat elfogadásakor a 89/106 irányelv 13. cikkének (4) bekezdését alkalmazta. Az EK 249. cikkre hivakozva azt állítja egy határozat joghatását illetően, hogy az kötelező joghatással bír, és hogy az minden elemében kötelező valamennyi címzettjére nézve. Egy tagállamoknak címzett határozat azonos az irányelvvel, mivel az a tagállamokat egy adott magatartásra kötelezi, valamint arra, hogy a nemzeti jogukba azt ültessék át. Ha ez a határozat közvetlenül alkalmazandó rendelkezéseket tartalmaz, akkor ez utóbbi a nemzeti jogban közvetlen hatállyal bír.

51. Az 1999/93 határozatot a műszaki szabványok kidolgozása érdekében fogadták el, amelynek következményei lehetnek a magánszemélyek jogaira. Ez a határozat egy termékcsaládra határoz meg megfelelőség-igazolási eljárást. Az igaz, hogy amikor elfogadják, a harmonizált szabványt az államoknak kell átültetniük a jogukba, még akkor is, ha az 1999/93 határozat már joghatást keletkeztet. A határozatok, amelyeknek a címzettjei magánszemélyek, önmagukban közvetlenül alkalmazandóak, és közvetlen joghatással bírnak az államok tekintetében is. Az 1999/93 határozat jogilag kötelező és közvetlenül alkalmazandó az olasz piac gyártóira.

52. Az osztrák kormány úgy ítéli meg, hogy a második kérdést nem szükséges megválaszolni.

53. A Bizottság úgy ítéli meg, hogy az 1999/93 határozat 2. cikkét és II. mellékletét akkor kell alkalmazni, ha léteznek a 89/106 irányelv szerinti műszaki előírások. Ugyanakkor megállapítja, hogy az 1999/93 határozat 3. cikkét és III. mellékletét nem kell alkalmazni, mert nem léteznek harmonizált szabványok. A Bíróság előtti tárgyalás során a Bizottság még azt is előadta, hogy az 1999/93 határozat nem keletkeztet kötelező joghatást a magánszemélyek között. Ezen utóbbiak kizárólag ezt a határozatot átültető nemzeti rendelkezésekre hivatkozhatnak.

2. A főtanácsnok álláspontja

54. Bevezetésként először is azt kell megjegyezni, hogy a Bizottság megfelelőség-

igazolási módszer vagy módszerek kiválasztásával kapcsolatos határozatát a gyakorlatban és főszabályként ugyanakkor fogadja el, mint a szabványok kidolgozására vonatkozó megbízással kapcsolatos határozatot [41], és hogy annak a tagállamok a címzettjei.

55. Az EK 249. cikk tartalmazza a nevesített közösségi jogi aktusok felsorolását [42]. E cikk negyedik bekezdése úgy rendelkezik, hogy a határozat címzettjeire nézve minden elemében kötelező. Ez a cikk kizárólag a határozat kötelező joghatását határozza meg, de nem a jogi jellegét. Emiatt a kérdést előterjesztő bíróság azon kérdését, mely szerint az 1999/93 határozat 2. és 3. cikke, valamint II. és. III. melléklete jogilag kötelező-e, úgy kell értelmezni, hogy a határozatnak van-e közvetlen hatálya. A kérdést előterjesztő bíróság harmadik kérdésére tekintettel a második kérdést nem lehet *a contrario* értelmezni, mint ami a határozat érvényességének a kérdésére tartozik. Így azt kell elemezni, hogy a tagállamok összességének címzett határozat rendelkezik-e közvetlen hatállyal, és hogy ez a közvetlen hatály vertikális vagy horizontális-e.

56. A közösségi jogban a jogi aktusok közvetlen hatályát illetően megkülönböztetünk teljes és részleges közvetlen hatályt. A teljes közvetlen hatály azt jelenti, hogy a közösségi jogi aktus jogokat keletkeztet a magánszemélyek közötti viszonyokban *(horizontális közvetlen hatály)*, a magánszemélyek és egy tagállam közötti viszonyokban *(felmenő vertikális közvetlen hatály)*, és jogokat keletkeztet az államnak, az állam és magánszemélyek közötti viszonyokban *(lemenő vertikális közvetlen hatály)*. A részleges közvetlen hatály csak a tagállammal szembeni kapcsolatok tekintetében keletkeztet jogokat a magánszemélyek részére *(felmenő vertikális közvetlen hatály)* [43].

57. Az EK 249. cikk szerint a magánszemélyek, valamint egy tagállam, azaz mindegyik tagállam lehet egy határozat címzettje [44].

58. Ha egy határozat címzettje magánszemélyek egy csoportja, az EK 249. cikk negyedik bekezdése alapján elfogadott határozat egy közigazgatási aktushoz hasonlítható [45]. A jogelmélet következésképpen úgy

41 – Langner, *Technische Vorschriften und Normen*, 73. pont.

42 – Schmidt, G., von der Groeben és Schwarze, EK 249. cikk, 15. és 16. pont.

43 – Sauron, J.-L., *L'application du droit de l'Union européenne en France*, 2. kiadás, Párizs, 2000., 39. és 40. o. A szerző úgy ítéli meg, hogy bizonyos feltételek esetén az irányelvek és a határozatok kizárólag a felmenő vertikális hatályt ismerik.

44 – Oppermann, T., *Europarecht*, 3. kiadás, München, 2005., 169. o.; Fischer, H. G., *Europarecht*, 3. kiadás, München, 2001., 79. o.; Öhlinger, T., és Potacs, M., *Gemeinschaftsrecht und staatliches Recht*, 3. kiegészítő kiadás, Bécs, 2006., 12. o.; Blumann, C., és Dubois, L., *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 2. kiadás, Párizs, 2005., 416. o.; Greaves, *„The Nature and Binding Effect of Decisions under Article 189 EC" European Law Review*, 21(1996), 3. és 4. o., és Mager, U., *Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform, Europarecht* 36 (2001), 661., 663. o.

45 – Ez érv természetesen csak azokra a jogrendszerekre érvényes, amelyekben egy közigazgatási aktus egyedi jogi aktusnak minősül, mint Németországban, Ausztriában és Szlovéniában (lásd Schütz, H-J., Bruha, T., és König, D., *Casebook Europarecht*, München, 2004., 156. o).

ítéli meg, hogy meghatározott magánszemélyeknek címzett határozat egyedi jogi aktusnak [46] minősül, amelynek nincs általános és absztrakt hatálya [47], mivel a magánszemélyeknek vagy meghatározott magánszemélyeknek címzett határozat nem igényel olyan belső jogi aktust, amellyel a tagállamok a határozat tartalmát nemzeti jogukba átültetik, így az a címzettjei és valamely tagállam közötti viszonyokban [48] közvetlen hatállyal bír, amelyre a nemzeti bíróságok előtti eljárásokban hivatkozni lehet [49].

59. A valamennyi tagállamnak címzett határozat hatálya alapján általános jellegű aktusnak [50] minősül. Az 1999/93 határozat tartalma jobban hasonlít egy irányelvhez, mint egy olyan kollektív határozathoz [51], amely a magánszemélyek viszonyait rendezi [52].

60. Ha egy intézmények által elfogadott határozatnak a tárgya közösségi jog végrehajtásának harmonizációja, e határozat címzettjei főszabályként a tagállamok. A tagállamokban egy ilyen határozat hatálya általános

46 – Blumann és Dubois: *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 419. o.

47 – Lenaerts, K., van Nuffel, P., és Bray, R., *Constitutional Law of the European Union*, 2. kiadás, London, 2006., 780. és 781. o., valamint van Raepenbusch, S.,: *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 4. kiadás, Brüsszel, 2005., 373. o. Ez utóbbi szerző hangsúlyozza, hogy általában nehéz megkülönböztetni egy normatív aktust a kollektív határozattól, amelynek valamennyi tagállam a címzettje. A német jogelmélet azt az álláspontot képviseli, hogy az EK 249. cikkének negyedik bekezdése a határozat intézményével a Közösség intézményeinek és szervezeteinek olyan jogi aktust bocsátott a rendelkezésére, amellyel egyedi esetekre kötelező erejű jogszabályokat alkothat (Schütz, Bruha és König, *Casebook Europarecht*, 156. o.).

48 – Schütz, Bruha és König, *Casebook Europarecht*, 167. o. és Schmidt, G., von der Groeben és Schwarz, EK 249. cikk, 46. o.

49 – Jacqué, J.-P., *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 3. kiadás, Párizs, 2004., 575. o.

50 – A jogelmélet „kvázi jogszabály"-nak tartja az olyan határozatot, amelynek valamennyi tagállam a címzettje, mivel általában a köz és nem meghatározott magánszemélyek érdekében rónak kötelezettséget a tagállamokra (lásd Greaves, *The nature and Binding Effect of Decisions under Article 189 EC*, 4. és 10. o.). A jogelmélet egy másik része úgy ítéli meg, hogy a magánszemélyek közötti viszonyokban az irányelvhez való hasonlatossága miatt kizárt a valamennyi tagállamnak címzett határozat horizontális hatálya (Jacqué, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 575. o.). A német jogelmélet a tagállamnak címzett határozatot illetően úgy ítéli meg, hogy ha a magánszemélyeket sújtó vertikális közvetlen hatályt, amely az irányelv sajátossága, korlátozzák, azt ezekre a határozatokra is alkalmazni kell (Vogt, M., „Die Rechtsform der Entscheidung als Mittel abstrakt genereller Steuerung", Schmidt-Assmann, E., és Schöndorf, B., (ur.), *Der Europäische Verwaltungsverbund*, Tübingen, 2005., 232. o.).

51 – A kollektív határozatnak több címzettje van, de az lényegében egyedi határozatok sorozatát képviseli (Lagrange főtanácsnoknak 16/62. és 17/2. sz. Confédération nationale des producteurs de fruits et légumes és társai kontra Tanács egyesített ügyekben 1962. december 14-én hozott ítéletre vonatkozó 1962. november 20-i indítványa). Ebből a szempontból érdekes összehasonlítani a szlovén jogrendszer szerinti kollektív határozat fogalmával. A közigazgatási eljárásról szóló szlovén törvény 217. cikkének (1) bekezdése a következőképpen határozza meg a kollektív határozat fogalmát: „Amikor valamely ügynek sok érintettje van, akkor valamennyi személy (érintett) tekintetében egységes határozat hozható; a személyekre a határozat rendelkező részében, az egyes személyekre vonatkozó és őket érintő indokokra pedig a határozat indokolásában utalni kell".

52 – Blumann és Dubois, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 420. o. A szerzők azt állítják, hogy a „jogszabályi jellegük", azaz az általános hatályuk miatt a gyakorlatban a Bizottság valamennyi tagállamnak címzett határozatát közzéteszik *az Európai Közösségek Hivatalos Lapjában*, annak ellenére, hogy az EK 254. cikke nem írja elő e közzétételt. Az EK 254. cikkének nyelvi elemzése azt mutatja, hogy a Hivatalos Lapban csak azokat a határozatokat kell közzétenni, amelyeket a Parlament és a Tanács az EK 251. cikke alapján együttdöntési eljárás keretében fogadott el, de a Bizottság valamennyi tagállamnak címzett általános határozatait nem.

és absztrakt [53]. Ha ezt a helyzetet összehasonlítjuk a nemzeti joggal, a közösségi intézmények valamennyi tagállamnak címzett határozatai tartalmuk szerint azonosak a kormányok valamely rendelkezés végrehajtása érdekében a közigazgatási szerveknek címzett utasításaival. Az ilyen határozatokat a tagállamok kötelesek átültetni a nemzeti jogukba. Az 1999/93 határozat 1. és 2. cikke tulajdonképpen azt írja elő a tagállamoknak, hogy milyen módon kell az ajtók, ablakok, ablaktáblák, zsaluk, kapuk és a hozzájuk tartozó vasalatok megfelelőség-igazolási eljárásában a 89/106 irányelvet alkalmazni. Ugyanakkor e rendelkezések egyértelműen és feltétlenül meghatározzák a tagállamok számára, hogy hogyan folytassák le az ajtókra, ablakokra, ablaktáblákra, zsalukra, kapukra és a hozzájuk tartozó vasalatokra vonatkozó megfelelőség igazolási eljárást. Emiatt az 1. és a 2. cikk tartalma hasonló egy irányelvéhez.

61. A Bíróság úgy döntött, hogy azokban az esetekben, amikor „[a] tagállamokhoz címzett határozatok esetén [...] a kötelező jelleg a címzett állam valamennyi szervére vonatkozik, ideértve az állam bíróságait is. Ebből következik, hogy — a közösségi jog elsőbbsége értelmében, [...] a nemzeti bíróságoknak tartózkodniuk kell minden olyan nemzeti rendelkezés alkalmazásától, különösen — mint a szóban forgó esetben — a tisztességtelen versenyre és az árukapcsolással történő eladásra vonatkozó rendelkezések alkalmazásától, ha e rendelkezések alkalmazása akadályozhatja egy közösségi határozat végrehajtását" [54].

62. A valamennyi tagállamnak címzett határozatok bizonyos feltételek esetén közvetlen hatállyal rendelkeznek, és ezáltal a harmadik személyek ugyanúgy hivatkozhatnak rájuk [55].

53 – Mager, U., *Die staatengerichtete Entscheidung als supranationale Handlungsform*, 664. o. A szerző megjegyzi, hogy emiatt valamely összes tagállamnak címzett határozat és egy irányelv tartalma megegyezik. Az Elsőfokú Bíróság A T-264/03. sz. Schmoldt és társai kontra Bizottság ügyben 2004. május 25-én hozott végzésének (EBHT 2004., II-1515. o.) 94. pontjában megállapította, hogy a hőszigetelő termékekre, geotextíliákra, rögzített tűzoltó berendezésekre és gipszelemekre vonatkozó szabványok hivatkozásainak a 89/106/EGK irányelvvel összhangban történő közzétételéről szóló, 2003. április 9-i 2003/312/EK bizottsági határozatnak (HL L 114., 50. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 31. kötet, 183. o.) valamennyi tagállam a címzettje, és „általános jellegű" aktusnak tekintendő. Ezt a valamennyi tagállamnak címzett határozatot a 89/106 irányelv 5. cikkének (1) bekezdése alapján fogadták el, amely úgy rendelkezik, hogy ha egy tagállam vagy a Bizottság úgy ítéli meg, hogy a harmonizált szabványok vagy európai műszaki engedélyek vagy a megbízások az említett irányelv 2. és 3. cikk követelményeinek nem tesznek eleget, akkor ennek a tagállamnak vagy a Bizottságnak hivatalból értesítenie kell a 19. cikkben meghatározott bizottságot, megadva az indokokat. Ez a bizottság haladéktalanul állást foglal az ügyben. A bizottság véleményének fényében és a harmonizált szabványok esetében a 83/189/EGK irányelv szerint létrehozott bizottsággal való konzultáció után a Bizottság közli a tagállamokkal, hogy az adott szabványokat vagy engedélyeket törölni kell-e a 7. cikk (3) bekezdésében meghatározott kiadványokból. Az Elsőfokú Bíróság a keresetet elutasította, mivel a felperes nem bizonyította be, hogy egyedileg érintett lenne. A Bíróság a C-342/04. P. sz. Schmoldt és társai kontra Bizottság ügyben 2005. szeptember 16-án hozott végzésével (az EBHT-ban még nem tették közzé) részben elfogadhatatlannak nyilvánította és részben elutasította az Elsőfokú Bíróság végzése ellen benyújtott keresetet.

54 – A 249/85. sz. Albako-ügyben 1987. május 21-én hozott ítélet (EBHT 1987., 2345. o.) 17. pontja. Ebben az ügyben a Bíróság egy margaringyártó és a német mezőgazdasági intervenciós szervezet közötti azon jogvitában döntött, amely a német szervnek a vaj eladásáról szóló bizottsági határozat alapján végzett végrehajtási tevékenységére vonatkozott.

55 – Schmidt, G., a von der Groeben és Schwarze, EK 249. cikk, 46. pont. A jogelmélet ugyanakkor megjegyzi, hogy a tagállamoknak címzett határozatok közvetlen hatályához meg kell vizsgálni a kérdéses határozat jellegét, szövegét és tartalmát is, mivel olyan jellegűnek kell lennie, amely képes közvetlen hatályt kiváltani a címzett és harmadik személyek közötti jogviszonyokban (Lenaerts, van Nuffel és Bray, *Constitutional Law of the European Union*, 781. o.). A német jogelmélet egy része mégis úgy ítéli meg, hogy a tagállamoknak szóló határozatok azonos feltételek („die gleichen Voraussetzungen") között nyerik el közvetlen hatályukat, mint az irányelvek. (Schütz, Bruha és König, *Casebook Europarecht*, 167. o.). Ugyanakkor nem tudom elfogadni az „azonos feltételek" kifejezést, különösen a 148/78. sz. Ratti-ügyben 1979. április 5-én hozott (EBHT 1979., 1629. o.), a 8/81. sz. Becker-ügyben 1982. január 19-én hozott (EBHT 1982., 53. o.) és a 190/87. sz. Moorman-ügyben 1988. szeptember 20-án hozott (EBHT 1988., 4689. o.) ítéleteket elemezve. Ezekből az ítéletekből az következik, hogy az irányelv hatálya, ha helyesen ültették át a nemzeti jogba, a magánszemélyeket a tagállam által elfogadott végrehajtási intézkedések útján érinti. Probléma akkor van, ha a tagállam nem helyesen hajtja végre az irányelvet, különösen, ha az irányelv rendelkezéseit a határidő lejárta ellenére sem hajtották végre, vagy ha azok az államal szemben a felek előnyére jogokat keletkeztetnek. Egy ilyen esetben az irányelv feltétel nélküli és pontos rendelkezéseire való hivatkozási jog alapja az olyan tagállammal való viszonyokban, amely nem ültette át vagy nem biztosította az irányelv helyes átültetését, az EK 249. cikkének harmadik bekezdésére és az EK 10. cikkére vezethető vissza.

63. Az ítélkezési gyakorlat már 70-es évek elejétől kidolgozta azt az elvet, amely szerint „a kötelező joghatással összeegyeztethetetlen, hogy a 189. cikk [56] a határozatok esetében fő szabályként kizárja azt, hogy az általuk előírt kötelezettségekre az érintett személyek hivatkozhassanak; különösen abban az esetben, ha a határozattal a közösségi hatóságok valamely tagállamot vagy tagállamokat meghatározott magatartásra kötelezik, az ilyen aktus hatékony érvényesülése csökkenne azáltal, ha a tagállamok jogalanyait gátolnák abban, hogy a bíróságok előtt a határozatra hivatkozhassanak, illetve ha a közösségi jog részeként a nemzeti bíróságok azt nem vehetnék figyelembe; attól, hogy a határozatok hatálya eltérhet a rendeletek rendelkezéseitől, ez az eltérés nem zárja ki azt, hogy adott esetben a jogalanyok arra – hasonlóan a közvetlenül alkalmazható rendeletek rendelkezéseihez – a bíróságok előtt hivatkozhatnak” [57].

64. Ahhoz, hogy a tagállamoknak címzett határozat közvetlenül alkalmazható legyen, e határozatból eredő tagállami kötelezettségnek „feltétlennek, egyértelműnek és pontosnak kell lennie ahhoz, hogy a tagállamok és a jogalanyai közötti viszonyokban közvetlen hatályt keletkeztethessen” [58]. „Az a tény, hogy valamely határozat megengedi a címzett tagállamoknak, hogy eltérjenek ugyanezen határozat egyértelmű és pontos rendelkezéseitől, önmagában még nem fosztja meg e rendelkezéseket a közvetlen hatályuktól. Az ilyen rendelkezések különösen akkor rendelkeznek közvetlen hatállyal, amikor az ily módon elismert eltérés keresetindítási lehetőségei bírósági felülvizsgálatnak vethetők alá.” [59]

65. A hivatkozott ítélkezési gyakorlat vizsgálata alapján megállapítható, hogy az a határozatokat illetően csak a felmenő vertikális közvetlen hatályt ismeri el, vagyis a magánszemélyek azon jogát, hogy a tagállamnak vagy tagállamoknak címzett határozatra valamely tagállammal szemben hivatkozhassanak. A jelen ügyben nem vitatott, hogy az olasz közigazgatási hatóságokkal – vagy az olasz állammal – való jogvitában a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók alapvető követelményeinek tiszteletben tartását illetően a Carp hivatkozhat az 1999/93 határozat rendelkezéseire. Ez ugyanakkor a

56 – Jelenleg EK 249. cikk.

57 – A 9/70. sz. Grad-ügyben 1970. október 6-án hozott ítélet (EBHT 1970., 825. o.) 5. pontja; a 20/70. sz. Lesage-ügyben 1970. október 21-én hozott ítélet (EBHT 1970., 861. o.) 5. pontja, és 23/70. sz. Haselhorst-ügyben 1970. október 21-én hozott ítélet (EBHT 1970., 881. o.) 5. pontja.

58 – Az 57. lábjegyzetben hivatkozott Grad-ügyben hozott ítélet 9. pontja. A Bíróság úgy döntött, hogy a vasúti, a közúti és a belvízi közlekedés területén a versenyt befolyásoló egyes rendelkezések harmonizációjáról szóló, 1965. május 13-i 65/271/EGK tanácsi határozat (HL 1965., 88. o.), amely megtiltotta a tagállamoknak a forgalmi adó közös rendszerének speciális adószabályokkal való halmozását, és amelyeket a forgalmi adó helyett szedtek be, közvetlen hatályt keletkeztethet a címzett tagállamok és a magánszemélyek közötti viszonyokban, és ezen utóbbiak jogosultak rá hivatkozni a nemzeti bíróságok előtt.

59 – A C-156/91. sz. Hansa Fleisch Ernst Mundt ügyben 1992. november 10-én hozott ítélet (EBHT 1992., I-5567. o.) 15. pontja. Ebben az ügyben a Bíróság a friss hús és a baromfihús egészségügyi vizsgálatának és ellenőrzésének finanszírozásáról szóló, 1985. január 29-i 85/73/EGK irányelv (HL L 32., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 6. kötet, 161. o.) alapján a friss hús vizsgálatának és ellenőrzésének megadóztatásáról szóló határozat közvetlen hatályát illetően a 41/74. sz. Van Duyn ügyben 1974. december 4-én hozott ítéletre (EBHT 1974., 1337. o.) hivatkozik, amely ügyben a Bíróság szintén az irányelvek felmenő vertikális közvetlen hatályáról döntött.

szóban forgó, két magánszemély közötti polgári eljárásban már megkérdőjelezhető. Tehát a valamennyi tagállamnak címzett 1999/93 határozat horizontális közvetlen hatálya a kérdéses.

66. A jogelmélet úgy ítéli meg, hogy a valamennyi tagállamnak címzett határozatok nem rendelkeznek horizontális közvetlen hatállyal [60]. Annak a megállapítása útján jutott erre a következtetésre, hogy az irányelvek horizontális közvetlen hatályával kapcsolatos ítélkezési gyakorlat „tágabb értelemben" a tagállamoknak címzett határozatokra is alkalmazandó [61]. Az irányelvek horizontális közvetlen hatályával kapcsolatos ítélkezési gyakorlat hagyományosan azon az álláspon-ton van, hogy „az irányelvek önmagukban nem róhatnak kötelezettséget a magánszemélyekre, és ezáltal magánszemélyekkel szemben nem is lehet rájuk hivatkozni [62]". Következésképpen „valamely irányelv azon rendelkezésére, amely magánszemélyeket jogosít vagy rájuk kötelezettséget ró, magánszemélyek egymás közötti jogvitájában önmagában még akkor sem lehet hivatkozni, ha az máskülönben egyértelmű, pontos és feltétel nélküli" [63]. A jogelméletben tehát megállapítást nyert, hogy az ítélkezési gyakorlat tiltja, hogy a magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban egy irányelv rendelkezéseire hivatkozzanak, még akkor is, ha azok a közvetlen hatály feltételeinek megfelelnek [64].

67. A legújabb ítélkezési gyakorlatban a Bíróság a Mangold-ügyben [65] két magánszemély egymás közötti horizontális viszonyában alkalmazott egy irányelvet. Itt valójában az első olyan ügyről van szó, amelyben a Bíróság az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésről döntött. Úgy ítélem meg, hogy az ügy megítélése szempontjából mindenekelőtt a Mangold-ügy 74. és 75. pontját szükséges elemezni. Ebben az ügyben a Bíróság az ítélet rendelkező részének 2. pontjában úgy döntött, hogy "[a] közösségi jogot, különösen a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásá-

60 – Sauron, *L'application du droit de l'Union européenne en France*, 39. és 40. o.

61 – Jacqué, *Droit institutionnel de l'Union européenne*, 575. o. A szerző azon következtetése alátámasztására, amely szerint az irányelvek közvetlen hatályának kérdése tekintetében kidolgozott ítélkezési gyakorlat ugyanolyan tágan alkalmazandó a határozatokra, az 57. lábjegyzetben hivatkozott Grad-ügyben és az 59. lábjegyzetben hivatkozott Hansa Fleisch Ernst Mundt ügyekben hozott ítéletekre hivatkozik.

62 – A 152/84. sz. Marshall-ügyben 1986. február 26-án hozott ítélet (EBHT 1986., 723. o.) 48. pontja; a C-91/92. sz., Faccini Dori ügyben 1994. július 14-én hozott ítélet (EBHT 1994., I-3325. o.) 20. pontja; a C-192/94. sz., El Corte Inglés ügyben 1996. március 7-én hozott ítélet (EBHT 1996., I-1281. o.) 15. pontja és a C-355/96. sz. Silhouette International Schmied ügyben 1998. július 16-án hozott ítélet (EBHT 1998., I-4799. o.) 3. pontja. Ez az ítélkezési gyakorlat mérsékelte a horizontális közvetlen hatály hiányát abban az értelemben, hogy a nemzeti bíróságnak, amikor a nemzeti jog alkalmazása során, függetlenül attól a ténytől, hogy az irányelvtől korábbi vagy újabb rendelkezéseket kell alkalmaznia, e rendelkezéseket az irányelv szövegének és céljának legnagyobb tiszteletben tartása mellett kell értelmeznie az irányelv céljának elérése és az EK 249. cikkének tiszteletben tartása érdekében.

63 – A C-397/01–C-03/01. sz., Pfeiffer és társai egyesített ügyekben 2004. október 5-én hozott ítélet (EBHT 2004., I-8835. o.) 109. pontja.

64 – Isaac, G., és Blanquet, M., *Droit général de l'Union européenne*, 9. kiadás, Párizs, 2006., 279. o. az szerzők itt lehetőséget látnak arra, hogy az egyének jogait korlátozzák.

65 – A C-144/04. sz. 2005. november 5-én hozott ítélet (EBHT 2005., I-9981. o.). Az ügy tárgya a következőképpen foglalható össze: 2003-ban, az akkor 56 éves Werner Mangold a német jogszabályok alapján határozott idejű munkaszerződést kötött. E német jogszabályok bizonyos feltételek esetén lehetővé teszik az 52. életévét betöltött munkavállalóknak a határozott idejű munkaszerződés megkötését. Mivel Mangold úgy ítélte meg, hogy a szerződéskötés korlátozása jogellenes, mert a határozott idejű munkaszerződés megkötéséről szóló rendelkezések az idősebb munkavállalókra hátrányos megkülönböztetést jelentenek és így ellentétesek a 2000/78 irányelvvel, keresetet indított az Arbeitsgericht München előtt és e kereset keretében azt állította, hogy a munkaszerződésében a munkaviszony időtartamának korlátozásáról szóló rendelkezés semmis, mivel annak ellenére sérti a közösségi jogot, hogy a német joggal összeegyeztethető.

ról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv [66] 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes azon [...] nemzeti szabályozás, amely azon eset kivételével, amikor szoros kapcsolat áll fenn az ugyanazon munkáltatóval kötött korábbi, határozatlan ideig tartó munkaszerződéssel, korlátozás nélkül lehetővé teszi határozott idejű munkaszerződésnek az 52 éves és annál idősebb munkavállalókkal való megkötését. A nemzeti bíróság kötelessége az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma teljes érvényesülésének biztosítása, eltekintve a nemzeti jog mindazon rendelkezéseinek alkalmazásától, amelyek ellentétesek a közösségi joggal, abban az esetben is, ha az irányelv átültetésének határideje még nem járt le" [67]. Figyelemmel arra a tényre, hogy a Mangold-ügyben az alapeljárás a munkaszerződés időtartamát korlátozó szerződéses kikötés jogszerűségére vonatkozott, az ítélet rendelkező részének 2. pontját úgy kell értelmezni, hogy az alapeljárásban, két magánszemély, munkavállaló és munkáltató közötti jogvitában nem lehet olyan nemzeti rendelkezést alkalmazni, amely nem egyeztethető össze a közösségi joggal.

68. A Bíróság az indokolásában azzal indokolta ezt a következtetését, hogy „nem kizárólag a 2000/78 irányelv foglalkozik a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód elvével. Amint az az 1. cikkből kiderül, ezen irányelv célja csupán „a valláson, meggyőződésen, fogyatékosságon, életkoron vagy szexuális irányultságon alapuló [...] hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem általános kereteinek a meghatározása"; a hátrányos megkülönböztetés e formáinak tilalma, amint ezen irányelv első és negyedik preambulumbekezdéséből kitűnik, a különböző nemzetközi megállapodásokból és a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból ered" [68].

69. „Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma így a közösségi jog általános elvének tekintendő" [69]. A Mangold-ügyben hozott ítéletet összehasonlíthatjuk a főleg a német alkotmányjogban ismert megoldással, az alapvető jogok harmadik személyekre gyakorolt közvetett hatályának elvével („mittelbare Drittwirkung der Grundrechte"). A német jogelmélet szerint egy titkár azon munkaszerződése, ahol a házasságkötés bontó feltételként szerepel, semmis [70]. Egy ilyen szerződéses feltétel semmisségét az a tény indokolja, hogy egy ilyen szerződéses kikötés sérti a német alaptörvény (Grundgesetz, a továbbiakban: GG) 6. cikkének (1) bekezdésében lefektetett elv [71] alapvető értékét [72]. A GG 6. cikkének rendelke-

66 – HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.

67 – A 65. lábjegyzetben hivatkozott Mangold-ügyben hozott ítélet rendelkező része.

68 – A 65. lábjegyzetben hivatkozott Mangold-ügyben hozott ítélet 74. pontja. E tekintetben felvetődik, hogy a Bíróság miért beszél először a különböző nemzetközi megállapodásokról és a tagállamok közös alkotmányos hagyományairól, és csak később a közösségi jog általános elvéről.

69 – A 65. lábjegyzetben hivatkozott Mangold-ügyben hozott ítélet 75. pontja.

70 – Mannsen, G., *Staatsrecht II: Grundrechte*, 4. kiadás, München, 2005., 31. és 32. o. A szerző fenntartja, hogy az alkotmányjogban az alapvető jogok a magánszemélyeket az állammal szemben védik, és nem a magánszemélyeket az egymás közötti viszonyaikban. A magánjog területén a jogalkotónak ugyanakkor közvetlenül tiszteletben kell tartania az alapvető jogokat.

71 – Badura, P., *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*, 3. kiadás, München, 2003., 107. o.

72 – „Ehe und Familie stehen unter dem besonderen Schutze der staatlichen Ordnung" (a házasság és a család a közrend különleges védelmét élvezi).

zése iránymutatásként szolgál az általános szerződéses feltételek kialakítása során. A német polgári törvénykönyv (Bürgerliches Gesetzbuch, a továbbiakban: BGB) 138. cikkének (1) bekezdése általános szerződéses feltételt tartalmaz a *contra bonos mores* jogi aktusokra [73]. A nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie az államnak a házasság és a család védelmében hozott alapvető döntését. A szerződések érvényességéről szóló rendelkezéseket az alapvető jogok fényében kell értelmeznie [74], és így meg kell állapítania egy munkaszerződés olyan rendelkezésének semmisségét, amely sérti a házasság és a család védelmét, mivel ez a szerződés nem egyeztethető össze a közrenddel és a társadalom erkölcsi elveivel.

70. Ez az érvelés a *simili ad simile* elvként a Mangold-ügyre is érvényes. A Bíróság az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának a célját kívánta hangsúlyozni, továbbá pontosítani azon munkavállalók jogi védelmének lehetőségei, akik e hátrányos megkülönböztetés miatt sérelmet szenvedtek. Az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés annak ellenére a közösségi jog szerkezetének és értékrendjének alapvető eleme, hogy azt egy olyan irányelv tartalmazza, amelynek fő szabályként nincs közvetlen horizontális hatálya. Az EK 10. cikk szerint a tagállamoknak ezt az értéket figyelembe kell venniük. A tagállamok szerveinek és ezen államok hatóságainak, amikor magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban döntenek, figyelembe kell venniük továbbá az alapvető értékeket és azokat a határozatokat, amelyeket a közösségi jog tartalmaz. Ez a Mangold-ügyben hozott ítélet *ratio legis*-e. Ez az ítélet iránymutatásként szolgál a tekintetben, hogyan kell a nemzeti bíróságoknak eljárniuk az olyan jogvitákban, amelyek az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetésre vonatkoznak, ha azt a nemzeti jog nem a közösségi joggal azonos módon veszi figyelembe. Nincs tehát megalapozott indok arra, hogy eltérjünk az állandó ítélkezési gyakorlat más területeitől, amelyek nem teszik lehetővé az irányelvek és a tagállamoknak címzett határozatok rendelkezéseinek közvetlen hatályát.

71. Az 1999/93 határozat horizontális közvetlen hatályának kérdését meg kell különböztetni a szerződések teljesítése elmulasztásának vagy hibás teljesítésének meghatározásától. Annak a kérdésnek, hogy az olyan biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók leszállítása, amelyeket nem az 1. sz. megfelelőségigazolási eljárás szerint minősítettek, a közösségi jog szempontjából a szerződés teljesítésének elmulasztását vagy legalábbis hibás teljesítést jelenti-e, nincs köze az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer magánszemélyek egymás közötti viszonyaiban való alkalmazásához. A közösségi jog szempontjából az építési termékek kötelező megfelelőség-igazolása kizárólag a gyártó és a tagállam közötti, és nem két magánszemély közötti viszonyra vonatkozik.

72. Következésképpen a Bíróságnak a Tribunale ordinario di Novara második kérdé-

73 – „Ein Rechtsgeschäft, das gegen die guten Sitten verstößt, ist nichtig" (a jó erkölcsbe ütköző szerződés semmis).

74 – Badura, *Staatsrecht, systematische Erläuterung des Grundgesetzes*, 110. o.

sére adandó válaszaként azt javasolom, hogy az 1999/93 határozat 2. és 3. cikkének, valamint a II. és III. mellékletének magánszemélyek egymás közötti jogvitájában nincs közvetlen hatálya, továbbá, hogy e rendelkezések nem teszik lehetővé valamely magánszemélynek, hogy magánszemélyek egymás közötti jogvitájában hivatkozhasson az 1999/3 határozat egyéb rendelkezéseire.

C – A harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

1. A felek érvei

73. A Carp úgy ítéli meg, hogy az 1999/93 határozat jogellenes és e tekintetben azt álltja, hogy az 1. sz. megfelelőség igazolási rendszer 1999/93 határozatban való alkalmazásának nincs indokolása. Következésképpen a határozat ellentétes az EK 253. cikkel, mivel az egyáltalán nem tartalmaz indokolást. A határozat ezenkívül sérti az arányosság elvét és a verseny szabadságának elvét.

74. Az arányosság elvét illetően a Carp először is megismétli, hogy a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók alapvetően arra szolgálnak, hogy a személyek gyorsan elhagyhassák azt a helyiséget, ahol tartózkodnak. Ezenkívül azt hangsúlyozza, hogy az ajtóra szerelhető fogantyút már CE-jelöléssel ellátva kapja meg a gyártó. Következésképpen a CE-jelölés megszerzését szolgáló megfelelőség igazolási eljárást oly módon kell lefolytatni, hogy az biztosítsa az ajtók biztonságát, és hogy az ne befolyásolja aránytalanul a gyártó tevékenységét. Az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer egy tanúsító szerv igénybevételét írja elő, amely nem megfelelő és nem is szükséges a biztonsági fogantyúkkal ellátott ajtók biztonságához, mivel a 89/16 irányelv szerinti, más megfelelőség-igazolási rendszerek is ugyanazt a biztonságot tudják garantálni, amelyek kevésbé akadályozzák a gyártót, és amelyek szintén biztosítják azt, hogy a legyártott termék megfelel a műszaki előírásoknak.

75. A Carp szerint, az 1999/93 határozat sérti továbbá az EK 2. cikkben és az EK 98. cikkben említett szabad verseny elvét, mivel előnyt biztosít olyan személyeknek, akik a piacon befolyásolják és korlátozzák a versenyt. A kézműveseknek és a kisiparosoknak nincsenek meg a szükséges eszközeik az ajtók gyártásához előírt 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer alkalmazásához, és emiatt fel kell hagyniuk a gyártásukkal. Másik oldalról, a közép-és nagy vállalkozások, amelyek már régóta rendelkeznek ISO 9000 minősítéssel, megfelelnek az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer feltételeinek is, és így előnyt élveznek.

76. Az Ecorad a harmadik kérdést illetően nem fejtette ki véleményét, és a kérdés megválaszolását a Bíróságra hagyta.

77. A Bizottság és az osztrák kormány úgy ítéli meg, hogy a harmadik kérdést nem szükséges megválaszolni.

2. A főtanácsnok álláspontja

78. Bevezetésként meg kell jegyezni azt, hogy „egyedül az alapeljárást folytató és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság jogosult mérlegelni, az ügy sajátosságaira figyelemmel, egyrészt az előzetes döntéshozatal szükségességét ahhoz, hogy döntését meghozhassa, másrészt azt, hogy a Bíróságnak feltett kérdések relevánsak-e" [75]. Figyelemmel arra a tényre, hogy az előterjesztett kérdések a közösségi jog értelmezésével kapcsolatosak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles eljárni [76].

79. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint „[a] nemzeti bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéséről való határozathozatal megtagadásának csak akkor van helye, ha nyilvánvaló, hogy a kérdéses közösségi jogszabály értelmezése, amelyet a nemzeti bíróság kért, nem függ össze az alapeljárás tényeivel vagy tárgyával, vagy ha a probléma elméleti jellegű, illetőleg ha a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli, illetve jogi adatokkal, amelyek a feltett kérdések hasznos megválaszolásához szükségesek" [77].

80. A jelen ügyben a Bíróságnak a harmadik kérdést az alapeljárás szempontjából nem szükséges megválaszolni.

81. Az alapeljárásban a kérdést előterjesztő bíróság három kérdést tett fel. A második és a harmadik kérdés egymással összefüggenek. A harmadik, 1999/93 határozat érvényességével kapcsolatos kérdés a második kérdésre adott pontos válasz függvénye. Az alapeljárásban a harmadik, 1999/93 határozat érvényességével kapcsolatos kérdésre adott válasznak csak akkor van értelme, ha a második kérdésre az a válasz, hogy az 1999/93 határozat rendelkezik horizontális közvetlen hatállyal, ennek következtében a magánszemélyek egymás közötti jogvitájában kötelező joghatással bír. Mivel az 1999/93 határozat nem rendelkezik közvetlen hatállyal, nem alkalmazható magánszemélyek közötti eljárásokban vagy viszonyokban, e határozat érvényességének kérdése értelmetlen a kérdést előterjesztő bíróság előtti alapeljárás határozata tekintetében.

82. Következésképpen a Bíróságnak a Tribunale ordinario di Novara harmadik előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére adandó válaszára azt javasolom, hogy az 1999/93 határozat érvényességét nem szükséges megvizsgálni.

75 – A C-437/97. sz. EKW és Wein & Co ügyben 2000. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-1157. o.) 52. pontja és a C-448/01. sz., EVN és Wienstrom ügyben 2003. december 4-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-14527. o.) 74. pontja.

76 – A C-150/05. sz. Van Straaten ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-9327. o.) 33. pontja.

77 – A C-13/05. sz. Chacón Navas ügyben 2006. július 11-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-6467. o.) 33. pontja, és a 76. lábjegyzetben hivatkozott Van Straaten ügyben hozott ítélet 34. pontja.

V – Végkövetkeztetések

83. Az előző megállapításokra tekintettel a Bíróságnak a Tribunale ordinario di Novara kérdéseire adandó válaszára az alábbiakat javasolom:

„1) Az építési termékek megfelelőségének a 89/106/EGK tanácsi irányelv 20. cikke (2) bekezdése szerinti, az ajtókra, ablakokra, ablaktáblákra, zsaluziákra, kapukra és a hozzájuk tartozó vasalatokra vonatkozó igazolási eljárásáról szóló, 1999. január 25-i 1999/93/EK bizottsági határozat 2. és 3. cikkét, valamint II. és III. mellékletét úgy kell értelmezni, hogy azok a biztonsági fogantyúkkal ellátandó kijárati ajtók, amelyeket nem az 1. sz. megfelelőség-igazolási rendszer szerint minősítettek, nem kerülhetnek forgalomba.

2) Az 1999/93 határozat 2. és 3. cikke, valamint a II. és III. melléklete nem rendelkezik horizontális közvetlen hatállyal a magánszemélyek egymás közötti jogvitáiban, és valamely magánszemélynek nem teszi lehetővé, hogy közte és egy másik magánszemély közötti peres eljárásban erre a határozatra hivatkozzon.

3) Az 1999/93 határozat érvényességéről nem szükséges határozni."